271273 ـ ھەسەل ھەرىسىنىڭ لىچىنكىسىنىڭ يېيىشىنىڭ ھۆكمى توغرىسىدا

سوئال

ھەسەل ھەرىسىنىڭ لىچىنكىسىنىڭ يېيىش توغرا بولامدۇ؟. بۇ ھەقتە چۈشەنچە بېرىشىڭلارنى ئۈمىد قىلىمەن.

تەپسىلى جاۋاپ

بارلىق گۈزەل ماختاشلار ئالەملەرنىڭ پەرۋەردىگارى ئاللاھقا خاستۇر، پەيغەمبىرىمىز مۇھەممەد ئەلەيھىسسالامغا، ئۇنىڭ ئائىلە تاۋابىئاتلىرى ۋە ساھابىلىرىغا ئاللاھ تائالانىڭ رەھمەت سالاملىرى بولسۇن.

ھەسەل ھەرىسىنىڭ لىچىنكىسىنىڭ يېيىش توغرا بولمايدۇ، چۈنكى ئۇ ھەسەل ھەرىسىنىڭ تۇرىدىن ھېسابلىنىدۇ، قۇرۇت ۋە ھاشاراتلەرنى يېيىشمۇ ئەسلىدە دۇرۇس بولمايدۇ.

لىچىنكا دىگەن تۇخۇمدىن چىققان ھاشارەتلەرنىڭ ئۆسۈپ يېتىلىش باسقۇچلىرىدىن دەسلەپكى باسقۇچ بولۇپ، مۇكەممەل ھاشارەت بولۇش باسقۇچىدىن ئىلگىرىكى يۈتكىلىشچان باسقۇچ دەپ ئىپادىلىنىدۇ. ئۇنىڭ شەكلى قۇرۇتقا ئوخشايدۇ.

ھەسەل ھەرىسگە نىسبەتەن لىچىنكىلىق باسقۇچى بولسا ئۇنىڭ تۇخۇمنى چاققان ۋاقتى بولۇپ، لىچىنكا كىچىك ئېلىپپىس شەكلىدە پۈتىمۇ يوق ۋە كۆزىمۇ يوق رەڭگى ئاپپاق ھالەتتە چىقىدۇ، تۇخۇمنى چىقىشتىن ئىلگىرى تۇخۇم ئەتراپىغا شاھانە يېمەكلىكتىن ئاز مىقداردا ئاجرىتىپ ئىشلەپ چىقىرىش بىلەن مەشغۇل بولىدۇ، لىچىنكا تۇخۇمدىن چىققاندىن كېيىن لىچىنكىلەر ئۈچ كۈن شاھانە يېمەكلىك ئاجرىتىپ ئىشلەپ چىقىرىشنى داۋاملاشتۇرىدۇ، مەلۇم ۋاقىتتىن كېيىن، لىچىنكا سوزۇلۇپ ئالتە كۆزلۈك بولىدۇ، ئاندىن غوزەك ئىشلەپ چىقىرىدۇ، بۇ قول تىپكىشتىن ئىلگىرىكى باسقۇچ دەپ ئاتىلىدۇ.

لىچىنكا دىگەن ھەسەل ھەرىسىنىڭ يېتىلىش باسقۇچلىرىدىن بىر باسقۇچ بولۇپ، ھەسەل ھەرىسىنى ئۆلتۈرۈشتىن توسقانلىق توغرىسىدا ئەسەر بايان قىلىنغان، ئۆلتۈرۈش چەكلىنىدىكەن، ئۇنى يېيىشمۇ چەكلىنىدۇ. چۈنكى ئەسلى قائىدىدە: ئۆلتۈرۈش چەكلەنگەن ھەر قانداق نەرسىنى يېيىش توغرا بولمايدۇ، چۈنكى يېيىش توغرا بولغان بولسا ئۆلتۈرۈشمۇ توغرا بولاتتى.

ئىبنى ئاببىاس رەزىيەللاھۇ ئەنھۇدىن رىۋايەت قىلىنغان ھەدىستە پەيغەمبەر ئەلەيھىسسالام جانلىقلاردىن تۆت تۈرلۈك نەرسىنى ئۆلتۈرۈشتىن چەكلىگەن: چۈمۈلە، ھەسەل ھەرىسى، ھۆپۈپ ۋە كۇۋەيت قۇچقىچىدىن ئىبارەت. [ئەبۇ داۋۇد رىۋايىتى 5267 شەيخ ئەلبانى سەھىھ دىگەن].

دائىمىي كومىتېت ئۆلىمالىرى مۇنداق دېگەن: ھۆپۈپنى ئۆلتۈرۈشتىن چەكلەنگەنلىك توغرىسىدا ئەسەر كەلگەن، ئۇنى ئۆلتۈرۈشتىن چەكلەنگەنلىك توغرىسىدىكى دەلىلدىن، ئۇنى يېيىشنىڭ ھاراملىقى توغرىسىدىكى ھۆكۈم ئېلىنىدۇ، شۇنىڭغا ئاساسەن نەھىنىڭ ئەسلى ھارامنى بىلدۈرىدۇ. ئىبنى ئابباس رەزىيەللاھۇ ئەنھۇدىن رىۋايەت قىلىنغان ھەدىستە پەيغەمبەر ئەلەيھىسسالام جانلىقلاردىن تۆرت تۈرلۈك نەرسىنى ئۆلتۈرۈشتىن چەكلىگەن: چۈمۈلە، ھەسەل ھەرىسى، ھۆپۈپ ۋە كۇۋەيت قۇچقىچىدىن ئىبارەت. [ئىمام ئەھمەد، ئەبۇ داۋۇد ۋە ئىبنى ماجە رىۋايىتى].

هاپىز ئىبنى ھەجەر رەھىمەھۇللاھ بۇ ھەدىس توغرىسىدا مۇنداق دەيدۇ: بۇ ھەدىسنىڭ راۋىلىرى ئىشەنچلىك راۋىدۇر. بەيھەقى مۇنداق دېگەن: بۇ ھەدىس مۇشۇ باپتا كەلگەن ئەڭ كۈچلۈك ھەدىستۇر". ["دائىمىي كومىتېت پەتۋاسى" 22–توم 23–بەت].

لېچىنكا ھەسەل ھەرىسىنىڭ ئۆسۈپ يېتىلىش باسقۇچىدىن بىر باسقۇچ بولغانلىقى ئۈچۈن ئۇنى ئۆلتۈرۈش ھەسەل ھەرىسىنى ئۆلتۈرگەنگە ئوخشاش، ئۇنى يېيىش ھەسەل ھەرىسىنى يېگەنگە ئوخشاش بولغانلىقى ئۈچۈن بۇنى يېيىش توغرا بولمايدۇ. شەيخ سالىھ پەۋزاندىن ھەرىنىڭ لېچىنكىسىنى يېيىشنىڭ ھۆكمى توغرىسىدا سورىغاندا، شەيخ جاۋاپ بېرىپ: لېچىنكا ھەسەل ھەرىسىدىن ھېسابلىنىدۇ، پەيغەمبەر ئەلەيھىسسالام ئۇنى ئۆلتۈرۈشتىن چەكلىگەنلىكى ئۈچۈن ئۇنى يېيىشمۇ ھارام بولىدۇ، دېگەن.

http://www.saif.af.org.sa/ar/node/549

شۇنىڭدەك لېچىنكىنى يېيىش قۇرۇت ۋە ھاشارالەرنى يېيىشنىڭ جۈملىسىدىن ھېسابلىنىدۇ. ئەسلىدە ئۇنى ئۆلتۈرۈش توغرا ئەمەس، بولۇپمۇ يېيىش مەقسىتىدە ئۆلتۈرۈش توغرا بولمايدۇ، ئۇ ئايرىم بىر نەرسە بولۇپ، يىمەكلىك قاتارىغا كىرمەيدۇ، مېۋىلەردە ئۆسۈپ يېتىلگەن بىلەن مېۋىلەرنىڭ جۈملىسىدىن ھېسابلانمايدۇ. بۇ ھەقتە تەپسىلى مەلۇماتقا ئىگە بولۇش ئۈچۈن 114855-21901 ـ نومۇرلۇق سوئاللارنىڭ جاۋابىغا قارالسۇن.

ئاللاھ تائالا ھەممىدىن ياخشى بىلگۈچىدۇر.